

שנייה חפזים

ליקוט דברי תורה והנהגות מפי ספרים וסופרים
מרבתינו הקדושים מאמשינאו

פרשת ויחי תשפ"ה ♦ גליון ר"ט

שיחות קודש

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

יסוד ה'מתנות'

כ"ק אדמו"ר זצלה"ה בדברו אודות ענין המתנות, היה אומר שזקינו הרה"ק רבי מנחם זי"ע, ביז די מיטעלע יאהרען האט ער אלס געהאמועוועט דעם עולם "נישט צו גיין צו הויך". ופעם אמר אדמו"ר, שבאמת דבר זה של המתנות 'געלאסען' הוא פסוק מפורש בתורה, **פחו כמים אל תותר, שאין מרויחין כלום מבהילות.**

וראה במדרש (צט, ו) שהביא ראשי תיבות, על פח"ז, ר' יהושע אומר פחות חטאת זנית ע"כ. כלומר שע"י בהילות נופלים לידי חטא. ובהמשך שם מביא דברי ר' לוי, סרסוהו, זעת, חרדת, פרח חטא מעליך ע"כ. שמי שפוחד מן החטא, וכשנפול נחרד, ומיד מתחרט עליו, אין החטא נדבק בו.

(אמרים פר' ויחי תשפ"א)

כבר נזכר דברי כ"ק אדמו"ר זצלה"ה עה"פ פחו כמים וגו' שמורה על ענין המתנות. ובספה"ק פרי צדיק (קונטרס עת האוכל אות ד' וה') מביא שהתקנה הכללית להינצל מתאוות הוא ע"י עסק התורה, וכלשון הרמב"ם בהלכות איסורי ביאה שאין התאוות מצויות אלא בלב פנוי מדברי תורה וכו'. והוא העצה הראשונה לתקן עצמו מתאוות לבו, והוא העיקר שהכל תלוי בו.

ועוד מביא שם שהעצה השניה להינצל מתאוות הוא המתנות. כי יסוד תוקף התאוה הוא על ידי המהירות, שרוצה לבלוע ולהשלים תאוותו חיש מהר. וכדמצינו בגמרא ריש ברכות (ב). שבכל האכילות נאמר בלשון 'נכנסין' לאכול, כלומר שלפני האכילה צריך כניסה והכנה, ואפילו באכילת תרומה ושל שבת שהם אכילות של מצוה נאמר גם כן 'נכנסין' שצריכין גם לזה הכנה, ולא אכילת עראי כאכילת זולל וסובא שחוטף ואוכל. הרי לנו **שענין המתנות הוא לעשות כל דבר בהכנה.** (ושמעתי שהרבי מראחסטריווקא שליט"א רגיל על לשונו, בעת רצונו לעורר על המתנות, בזה"ל "איך אמר האמשינאווער רבי, פאוואליע").

(ליל שב"ק תשפ"ב)

דברות קודש

את הברכה אשר תשמעו

וַיֵּרָא יִשְׂרָאֵל אֶת בְּנֵי יוֹסֵף וַיֹּסֶף וַיֹּאמֶר מִי אֵלֶּה (מח, ח). פירש"י מהיכן יצאו אלו שאינן ראויין לברכה. וצריך ביאור, דוודאי לא חשב יעקב שפגמו במדת היסוד דהרי הם היו זרעו של יוסף, וא"כ מה היה חששו שע"ז שאל מי אלה. אלא שראה יעקב שנכנסו עם "שארפקייט" בלא הכנעה, וחשש שמא אינו כולו מצד הקדושה, ע"כ שאל מי אלה בלא הכנעה. ויוסף השיבו בני הם, שהם כולם רק קדושה והשארפקייט הוא מצד הקדושה, ואין צריכים לחשוש כלום. וע"ז אמר יעקב אעפ"כ **אם רוצים לקבל ברכה צריכים להשפיל ולהכניע עצמם להיות תחת המשפיע,** וזהו קחם נא אלי, "זא זיי מכניע" ואז אברכם.

(הרה"ק רבי יצחק זי"ע, בשם הרה"ק רבי מנחם זי"ע)

והוסיף רבינו זי"ע לבאר, שהכוונה בזה הוא כלשון הפסוק בני הם אשר נתן לי אלקים 'בזה', והיינו שמצרים היתה ערות הארץ, וא"א להחזיק עצמו בקדושה בלי 'שארפקייט' כדי שלא יהי' מושפע משום רוח זר המנשב בחוץ, ובזכות הדרך הזו של עבודה רצו לזכות לקבל ברכתם, וע"ז אמר יעקב דאע"פ שנכון דרכם במצרים, אבל לקבל ברכה הוא דוקא בהכנעה.

'סור מרע' - על ידי 'עשה טוב'

שכל את ידיו כי מנשה הכבוד (מח, יד). ומתרגמינן, 'אחכמינן לידוהי'. ביאר כ"ק אדמו"ר זי"ע עפ"י דברי הרה"ק הרבי ר' בונם זי"ע, עה"פ (גבי בצלאל ועושי מלאכת המשכן) 'אשר נתן ה' חכמה ותבונה בְּהֶקְהָה' שגם בנפש הבהמיות נתן חכמה. וזה גם הפירוש הכא 'אחכמינן לידוהי' שידיו הקדושות של יעקב אבינו היה בהם חכמה עילאה, ועי"ז שנתחלפו מעצמם ידע שכן הוא רצון ה', עכ"ל"ק.

והענין הנרמז בשינוי ידיו מובא בספה"ק, שמנשה הוא בבחינת סור מרע, ואפרים בבחי' עשה טוב. ויוסף הצדיק אמר שבתחילה צריך להיות סור מרע לגמרי, ורק אח"כ ועשה טוב, ולכן הקדים את מנשה. אך על זה אמר יעקב אבינו שאם יעשו

כן לא יגיעו לעולם אל התכלית, אלא שעם העשה טוב ממילא יבוא לידי סור מרע.

(כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע)

הרעיון שיעקב אבינו הורה דרך בענין סור מרע וכו', מובא אצל הרבה מצדיקי פולין. ראה בחידושי הרי"ם שביאר כי שם מנשה על שם 'נשני אלקים את כל עמלי', היינו להזדכך מקודם מכל עמל ולשבר הטבע, ושם אפרים 'כי הפרני אלקים בארץ עניי', שיוכל לגשת לעבודת הקודש אף בתוך עניות דעת. וע"ע בספר **שם משמאל** (בראשית הערי"ב) ועוד.

עתה באתי - על של עכשיו

וַיִּבְרַכֶּם בַּיּוֹם הַהוּא לָאֲמוֹר כֵּךְ יִבְרַךְ יִשְׂרָאֵל וְגו' (מח, ט). יראה לעניות דעתי, ביתור הלשון, 'ביום ההוא לאמור'. אולי י"ל, כמ"ש האלשיך הק' על הכתוב (מלכים א' ב'), ויצו את שלמה בנו לאמור, אנכי הולך בדרך כל הארץ. ופירש [האלשיך הק'], שכל זה מדברי הדמעה"ה. שציוה את שלמה להיות מרגלא בפומיה לאמור, "אנכי הולך בדרך כל הארץ", ואין לו רק רגע זו.

וכמו שאמר הרבי ר"ב זצלה"ה מפשיסחא, עה"כ (תהלים ט, ו), הנה טפחות נתת ימי. כמו שמוודד שבעים אמות חבלים, שאין בידו אלא הטפח ההוא שבתוך ידו. כן הימים של אדם, אינם רק הרגע ההוא שעומד בה. והוא שאמר ר"א (אבות פ"ב), ושוב יום אחד לפני מיתתך - שאין לו אלא אותו יום. וגם אותו היום, אינו אלא מקצתו, ברגע זו שעומד. וממילא יהיה התורה והתפלה כראוי ובשלמות. וכו'.

וזהו הרמז, ויברכם ביום ההוא לאמור, שזאת הברכה ומוסר השכל, ביום ההוא לאמור. **שיהא רגיל בפיהם לאמור, 'ביום ההוא', שאין לאדם אלא אותו יום בלבד.** וגם אותו יום, אינו אלא מקצתו. ואם ככה יעשו, תהא דרכם נוכח ד' בתורה ומעש"ט לנצח את יצה"ר. ויזכו, כי כך יברך ישראל לאמור, ישמך אלקים כאפרים ומנשה. ויתהללו כל ישרי לב.

(תפארת שמואל [אות ו'])

בדרכי רבותינו

הרה"ק רבי פישל מסטריקאו זי"ע | יומא דהילולא י"ז בטבת

בוודאי שאפשר להשתדך, אך רוצה שגם יבדקו את היראת השמים של אשתו הרבנית שמקורה היה מבערלין, על כן שלח מי מבני המשפחה שישע על ביתם ולהיוודע על דבר מעשיה, אותו יום ערב שבת היה, והרבנית הכינה דגים חיים לכבוד שבת, לפני שהמיתה את הדג בקת הסכין, שמעו איך שאמרה לפני הדג, כמה קשה לי להמיתך, אולם ה' אחד יודע, שאיני עושה זאת אלא לכבודה של שבת קודש, בשמוע ר' פישעלע את רחמנותה וגודל התלהבותה מקדושת שבת, תיכף הסכים לשידוך.

בשמחה ובטוב לבב מרוב כל

כ"ק אזמו"ר זצלה"ה היה דרכו לספר על הרה"ק רבי פישל זי"ע, שהיה בעל בשר. פעם אחת ראה נכרי להבדיל שגם היה בעל בשר, תמה הרה"ק מסטריקאו לאמר, מילא אני נעשיתי בעל בשר כי נתמלאתי בשמחה וקורת רוח מאמירת ברכת 'שלא עשני גוי', אולם גוי זה מהיכן נעשה בעל בשר.

אשר בחר בנו מכל העמים

פעם סיפר כ"ק אזמו"ר זצלה"ה עובדא הנ"ל בעת שוחחו אודות דברי בעל התניא שהתורה והתפילה צריכין להיות בשמחה, והקשה אזמו"ר בהקדם הידוע דלפי בעל התניא גדי צדיק בינוני ורשע, הרי אין הכוונה על רוב מצוות או עבירות, אלא ההגדרה היא על פי מה שנמשך הנפש, ואם לפעמים מתגבר אצלו הרע על הטוב, אינו מוגדר אפילו 'בינוני', ואם כן יוצא שרבים המה אלו שאינם מוגדרים אפילו בינוני, אלא רשע וטוב לו, ולכאור' מי שיש לו עדיין גדר של רשע איך יכול להיות בשמחה, וביאר כ"ק אזמו"ר זצלה"ה שכמו במלחמה ישנם כמה וכמה שרים וקצינים, ואף השר הכי קטן, אפילו הכי עדיין נחשב לשר. כמו כן אצל בני ישראל, באיזה מדרגה שהוא, אפילו הכי הוא שר וגדול כי ישראל הוא, ומזה לבד צריך להיות בשמחה, וזהו הפשט בברכת שלא עשני גוי, ואח"כ הביא סיפור זה מהה"ק ר' פישל סטריקאווער.

רקמת ועלית אל המקום

האבני נזר מסוכטשוב כמעט שלא היה הולך להתפלל על קברי צדיקים, (בכלל בגזע קאצק לא הרבו לילך על קברי צדיקים), אך פעם אחת אחר הלוייה כשהיה בבית החיים יצא מגדרו והשתטח על קברו של הרה"ק רבי פישל מסטריקאו זי"ע. ובטרם כניסתו למקום מנוחתו עשה הכנה מיוחדת, וכשיצא מן האוהל היה נרגש כולו, והתבטא כי המקום אדמת קודש הוא.

זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל. א גוטע וואך א פרייליכע וואך.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. מתוך שיחת אחר הבדלה פרשת ויחי תשפ"ג)

השבוע (י"ז בטבת) היארצייט של הרה"ק ר' פישל סטריקאווער זי"ע, היה תלמידים של המגיד ממעזריטש זי"ע ושל הרבי ר' אלימלך זי"ע ועוד.

לא הביט און ביעקב

כל סדר הנהגתו היה בתמימות גדולה. התפארת שלמה שהיה מן המסתופפים בצילו, כותב בספרו (פרקי אבות פ"א) שהצדיק רבי פישעלע מסטריקעו זי"ע לא היה יכול להאמין שיתכן כזאת ששום אחד מישאל יחטא, ואם הגידו לו על דבר פשע, היה מכחיש את הדברים, כי לא יכול להאמין כלל שאיש ישראל יחטא, מרוב דביקותו בהש"ת ואהבתו את בני ישראל.

כי יעמוד לימין אביון

פעם בא לפניו אביון והתאונן על מצבו הקשה, ריחם עליו הרבי עד מאד, וצווה להחסידי לקנות כרטיס הגרלה (לאטערי) ובכרו שיתעשר, אך בסופו של דבר לא זכה בכלום. (יש מספריים שהיו על הכרטיס כמה הגרלות, ואחר שכבר התייאש, מכרו לאחר ואז עלו המספרים בגורל) משנודע לרבי שהחסידי לא הרוויח כלום, היה לו מכך עגמת נפש רבה, ואמר אם דברי אינם מתקבלים בשמים, נמצא שאיני רבי, ומאז הורה לסגור את דלתו ולא קיבל אליו חסידים.

הרבה שלוחין יש לו למקום

משנודע הדבר להרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע שצדיק זה הפסיק לקבל את החסידים, נסע לדבר על ליבו, ובא לפניו ואמר, שאלה גדולה יש לי לשאול, הרי לכאורה יש סתירה, מצד אחד נאמר, 'ומי בכל מעשה ידיך אשר יאמר לך מה תעשה ומה תפעל' הרי שאי אפשר לומר להקב"ה מה לעשות. ומאידך מצינו בחז"ל (מועד קטן טז, ב) עה"פ צדיק מושל יראת אלהים, מי מושל בי צדיק, הרי שביד הצדיק למשול ולומר מה יהיה, ואם כן איך יתיישבו שני מאמרי החז"ל, אלא הכוונה הוא כך, שבוודאי אם יגזור הצדיק על אדם שיתעשר, יסובב השי"ת שיתקיים הדבר, אך אם אומר באיזו דרך יתעשר, זה כבר ענין של אמירת 'מה תעשה ומה תפעל', וזה אין בידו. ובכך השיב את נפש הצדיק, ושוב פתח דלתו לפני החסידים.

ורחמיו על כל מעשיו

נכדו של הה"ק ר' פישעלע, השתדך עם בתו של הרה"ק ר' חיים דוד דאקטער, שהיה רופא מומחה (פרופסור) בבית המלוכה הפולני, ואח"כ נתקרב להרבי מלובלין עד שנעשה לאחד מצדיקי הדור, מסופר בענין השידוך, משהובאה ההצעה לפני ר' פישעלע אמר, שעם רבי חיים דוד

הליכות והנהגות

מספר המנהגים 'משמרת הקודש' ומכתבי חסידים

עטיפת טלית

יש לזהר כשאדם לובש טלית שלא יגרור ציציותיו על הריצפה^א. ומנהגינו להכניס את שתי כנפי הציצית של אחוריו בתוך הגארטיל^ב.

לא נהגו להגביה צדדי הטלית על הכתפיים, אלא משלשלם על ידיו.

א. ראה שו"ע (סי"א סעיף ד'). וע' בפוסקים שהטעם בזה או משום ביזוי מצוה או משום חשש שמא יפסק ולא יוכל לתקן במהרה.

ב. כן הוא בברכי יוסף (מובא בשער תשובה). ויש אומרים שמנהג זה למד הרה"ק מווארקי זי"ע כאשר נסע לרוזין, וראה אצל הרה"ק מרוזין זי"ע שנוהג להכניס הציצית בתגורתו, ומאז התחיל ג"כ לנהוג כן. (אגב, יש אומרים שמנסיעה זו גם הגיע הניגון המושר בבית ווארקי על שיר המעלות, ומקורו מבית רוזין)